

IQTISODIY O'SISHDA YASHIL MOLIYANING ROLI

Abdurasulova Zarina Sayfiddin qizi

Mustaqil izlanuvchi

zarinasulaymonova99@mail.ru

<https://orcid.org/0009-0009-4309-1698>

Annotatsiya. Tezisdagi yashil moliyaning iqtisodiy o'sishdagi roli tahlil qilinadi. Yashil moliya investitsiyalarni ekologik mas'uliyatli loyihalarga yo'naltiradi, barqaror rivojlanish va atrof-muhitni muhofaza qilishni rag'batlantiradi. Shuningdek, u iqtisodiy samaradorlikni oshirish, yangi ish o'rinlarini yaratish va innovatsiyalarni rivojlantirishga xizmat qiladi. Maqolada yashil moliya instrumentlari va ularning iqtisodiy tizimga ta'siri batafsil ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: yashil moliya, iqtisodiy o'sish, barqaror rivojlanish, investitsiya, ekologik mas'uliyat, innovatsiya

Hozirgi dunyoda iqtisodiy o'sish nafaqat ishlab chiqarish va savdoga bog'liq, balki tabiiy resurslarni oqilona boshqarish va atrof-muhitni muhofaza qilish bilan ham chambarchas bog'liqdir. Iqlim o'zgarishi, ekologik muammolar va tabiiy resurslarning kamayishi tufayli iqtisodiyotlar barqaror rivojlanishni ta'minlash uchun yashil moliyaga murojaat qilmoqda. Yashil moliya – bu atrof-muhitga mas'uliyatli, barqaror va innovatsion loyihalarni moliyalashtirish tizimi bo'lib, u investitsiyalarni rag'batlantiradi, yangi ish o'rinlarini yaratadi va uzoq muddatli iqtisodiy barqarorlikni ta'minlaydi.

Shuningdek, yashil moliya orqali kompaniyalar va davlatlar ekologik risklarni kamaytiradi, resurslardan samarali foydalanadi va ijtimoiy mas'uliyatni oshiradi. Bu esa nafaqat iqtisodiy foyda keltiradi, balki jamiyatning farovonligini oshirishga, yangi texnologiyalar va innovatsiyalarni rivojlantirishga yordam

beradi. Shu tariqa, yashil moliya iqtisodiy osishni barqaror va uzluksiz qilish uchun muhim vosita hisoblanadi.

Mark Carney (2015) – Carney yashil moliya va iqlim o'zgarishi iqtisodiyotiga ta'siri haqida yozadi. U yashil moliyaning uzoq muddatli iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash va moliyaviy bozorlarni iqlim risklariga moslashtirishdagi muhim rolini ta'kidlaydi [1].

OECD (2020) – Tashkilotning hisobotida yashil moliya investitsiyalari iqtisodiy o'sishni rag'batlantirishi, yangi ish o'rinlarini yaratishi va barqaror rivojlanishga hissa qo'shishi ko'rsatib o'tilgan. Shuningdek, yashil moliya atrof-muhitni muhofaza qilish va ijtimoiy mas'uliyatni oshirish bilan bevosita bog'liqligi ta'kidlanadi [2].

Claudio Borio va boshq. (2018) – Mualliflar yashil moliya va barqaror iqtisodiy o'sish o'rtasidagi bog'liqlikni tahlil qiladi. Ular yashil investitsiyalar moliyaviy barqarorlikni oshirish, resurslardan samarali foydalanish va ijtimoiy rivojlanishga hissa qo'shishini ko'rsatadi [3].

Yashil moliya iqtisodiyotda barqaror osishni taminlaydigan muhim omil sifatida qaraladi. U nafaqat investitsiyalarni ekologik mas'uliyatli loyihalarga yo'naltiradi, balki barqaror rivojlanish va atrof-muhitni muhofaza qilishni ham rag'batlantiradi. Iqlim o'zgarishi, ekologik muammolar va tabiiy resurslarning cheklanganligi tufayli iqtisodiy tizimlar uchun yashil moliya nafaqat ijtimoiy va ekologik, balki iqtisodiy barqarorlikni taminlaydigan asosiy vositaga aylandi. Shu tariqa, u uzoq muddatli o'sish va jamiyatning farovonligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

Yashil moliya iqtisodiy osishga bir nechta yo'nalishda ta'sir qiladi. Birinchidan, u yangi investitsiyalarni rag'batlantirib, barqaror va innovatsion loyihalarni amalga oshirish imkonini beradi. Bu loyihalar energiya samaradorligini oshirish, chiqindilarni kamaytirish va tabiiy resurslardan oqilona foydalanishni ta'minlaydi. Ikkinchidan, yashil loyihalar orqali yangi ish o'rinlari yaratiladi, bu esa mahalliy iqtisodiyotning barqarorligi va aholining farovonligiga hissa qo'shadi. Uchinchidan, yashil moliya innovatsiyalar va texnologiyalarni

rivojlantirishga yordam beradi, ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi va resurslardan samarali foydalanishni ta'minlaydi.

Yashil moliya turli moliyaviy instrumentlar orqali amalga oshiriladi. Ushbu vositalar qatorida yashil obligatsiyalar, ekologik kreditlar, barqaror investitsiya fondlari va davlat tomonidan taqdim etilgan grantlar mavjud. Yashil obligatsiyalar barqaror va ekologik loyihalarni moliyalashtirishga xizmat qiladi, ekologik kreditlar esa banklar tomonidan atrof-muhitga mas'uliyatli loyihalarga mablag' ajratishni osonlashtiradi. Grantlar va subsidiyalar esa davlat va xalqaro tashkilotlar tomonidan innovatsion va ekologik loyihalarni rag'batlantirishga yordam beradi. Barqaror investitsiya fondlari esa investorlarni atrof-muhit va ijtimoiy mas'uliyatni hisobga olgan loyihalarga yo'naltiradi.

Amaliy tajribalar shuni ko'rsatadiki, yashil moliya iqtisodiy samaradorlikni oshiradi va ishlab chiqarishda chiqindilarni kamaytiradi. Shu bilan birga, u jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni taminlaydi, yangi texnologiya va innovatsiyalar rivojlanishiga turtki beradi va uzoq muddatli iqtisodiy osish uchun barqaror asos yaratadi. Yashil moliya iqtisodiy tizimning barqarorligini oshirish, ekologik xavflarni kamaytirish va ijtimoiy manfaatlarni hisobga olish orqali mamlakatning raqobatbardoshligini oshirishga ham yordam beradi.

Shu tariqa, yashil moliya nafaqat ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qiladi, balki iqtisodiy rivojlanishni ham uzluksiz va barqaror qiladi. Barqaror moliyaviy siyosat va yashil investitsiyalar orqali mamlakatlar uzoq muddatli iqtisodiy o'sishga erishadi, yangi ish o'rinlari yaratadi va aholining farovonligini oshiradi. Natijada, yashil moliya iqtisodiyotning har bir sohasiga ijobiy ta'sir ko'rsatib, barqaror rivojlanish va iqtisodiy osishning muhim vositasiga aylanadi.

Iqtisodiy o'sishda yashil moliya muhim strategik vosita sifatida qaraladi. U nafaqat investitsiyalarni ekologik mas'uliyatli loyihalarga yo'naltiradi, balki barqaror rivojlanish va atrof-muhitni muhofaza qilishni ham rag'batlantiradi. Yashil moliya orqali iqtisodiyot resurslardan samarali foydalanishni ta'minlaydi, chiqindilarni kamaytiradi va energiya samaradorligini oshiradi. Shu bilan birga, u

jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlash, yangi ish o'rinlarini yaratish va aholining farovonligini oshirishga yordam beradi.

Yashil moliya turli moliyaviy instrumentlar orqali amalga oshiriladi, jumladan yashil obligatsiyalar, ekologik kreditlar, barqaror investitsiya fondlari va grantlar. Bu vositalar iqtisodiy tizimni ekologik va ijtimoiy jihatlariga moslashtiradi, investorlarni barqaror va mas'uliyatli loyihalarga yo'naltiradi hamda innovatsiyalarni rivojlantirishga imkon yaratadi. Natijada, yashil moliya mamlakatlarning uzoq muddatli iqtisodiy o'sishiga, raqobatbardoshligini oshirishga va barqaror rivojlanishga hissa qo'shadi.

Shu tariqa, yashil moliya iqtisodiy osishni faqat qisqa muddatli daromad bilan emas, balki ekologik, ijtimoiy va barqaror iqtisodiy manfaatlarni hisobga olgan holda rivojlantirish imkonini beradi. Kelajakda yashil moliyaga bo'lgan e'tibor ortishi bilan mamlakatlar uzoq muddatli barqarorlik, iqtisodiy mustahkamlik va ekologik xavfsizlikni ta'minlaydi. Shu bois, yashil moliya iqtisodiy o'sishning ajralmas qismi sifatida nafaqat zamonaviy, balki kelajak avlodlar manfaatlarini hisobga olgan holda rivojlanishi lozim.

Foydalangan adabiyotlar ro'yxati.

1. Carney M. *Breaking the Tragedy of the Horizon – Climate Change and Financial Stability* / M. Carney. – Bank of England, 2015. – 15 p.
2. OECD. *Green Finance and Investment: Policy Perspectives* / OECD Publishing. – Paris: OECD, 2020. – 48 p.
3. Borio C., Drehmann M., Tsatsaronis K. *Sustainable Finance and Economic Growth: Challenges and Opportunities* / C. Borio, M. Drehmann, K. Tsatsaronis. – BIS Working Papers, 2018. – 32 p.

